

Milan Kundera, Ota Filip, Ludvík Aškenazy, jehož syn Jindřich Mann také píše a vydává romány, Viktor Fischl, gruntovně český spisovatel, ačkoliv jako sionista se odstěhoval do Izraele, kde působil jako spisovatel Avigdor Dagan, a také jako diplomat. Básnířka Vladimíra Čerepková, patrně nejmladší interviewovaná, Karel Michal, vlastním jménem Pavel Buksa, o jehož životě se tu dozvíte téměř všechno až na to, co ho přimělo k tomu, že se zastřelil v posteli vedle své ženy Violy Fischerové, František Listopad, vlastním jménem Jiří Synek, který žil v Lisabonu a dokonce se na nějakou chvíli po roce 1989 vrátil do Československa, Josef Škvorecký, s nímž Karel Hvizdala vedl další rozhovor (zároveň i se Zdenou Salivarovou pod názvem *Opustíš-li mne, nezahyneš*), Vladimír Škutina, který byl odsouzen na deset měsíců, říkalo se mu vězeň Antonína Novotného, o němž prohlásil, že by se neměl plést do věcí, jimž nerozumí. Josef Jedlička, který sklídl největší úspěch se svou novelou dantovsky nazvanou *Když život náš je v půli se svou putí*, Ivan Diviš, velký básník a průšvihář, který se natrvalo vrátil do Československa, Rio Preisner, esejista, jehož poslední prací byla básnická sbírka *Praha za časů plujících ker*, Gabriel Laub, proslulý vtipnými epigramy, Ivan Binar, který žije zase doma v Čechách, Vilém Hejl měl velmi pohnutý život, dva roky byl ve vězení a jeho nejznámější kniha je dokument *Zpráva o organizovaném násilí* (napsal ji společně s historikem Karlem Kaplanem), Arnošta Lustiga není třeba představovat, Jaroslav Hutka, slavný zpěvák, a Antonín Brousek, velmi nadaný esejista a básník, který nedávno zemřel.

V poslední době prosluly především skandinávské detektivky, z nichž jednu s názvem **Temná tajemství** napsali dva švédští autoři, **Michael Hjorth** a **Hans Rosenfeldt** (přeložila Helena Matochová, vydal Host), kteří vytvořili knihu jako skládku událostí. Ty se rozvíjejí do mnoha slepých uliček, které nám představují život a především lidské vztahy na jednom švédském maloměstě. Tak se stalo, že poznáváme životní styl mnoha lidí, kteří se dostali do příběhu mimochodem, aby zmátli čtenáře. A autoři vědí, jak čtenáře posunovat dál, vždycky jim sdělí kousek další pravdy, ale nikdy žádnou ucelenou historii, která by je vedla k poznání, kdo je zločinec, kde byl zločin spáchán, jak byl proveden, a hlavně proč. Je zajímavé, že v těchto detektivkách chtějí autoři předvést hlavní postavu, již není vyšetřující policista nebo detektiv, ale psycholog. Sebastian je ve zvláštním postavení, je sice z případu vraždy gymnazisty vyřazen, ale přitom je trpěn, aby dělal zkoumání jakoby po své linii, protože jeho bystrozak je příslovečný; všimne si totiž mnoha detailů, jichž si ostatní nevšimnou, ale takových, které vedou k rozluštění celého případu. Co je nejzajímavější, kolik jiných rodinných i společenských zločinů a zla ve společnosti se projeví navenek jakoby mimoděk. Všechno, o čem autoři vyprávějí, je vlastně popis obyčejného života, který je narušen vášní, lhostejností, pocitem viny, faktem, že člověk se často marně brání zlu, které ho pohlcuje. A všechno může vzejít z pocitu šikanovaného chlapce, který chce být jako ostatní. Ano, psychologie je silná stránka této výborně napsané detektivky.

MILENA NYKLOVÁ

Úspěšná výprava za pelargonauty

Druhá sbírka je zásadní prubířský kámen, říkají literární praktici. A opravdu, mnohý adept múz, který zprvu sliboval být „majákem“, se svou druhou sbírkou odhalil jako „bludička“. Úspěchem bývá často už jen skutečnost, že básník na úbočí skleněné hory poezie dál balancuje v místech, kam se vyškrábal se svou prvotinou. Že nesklozde do hlubin, kde číhají bažiny opakování, pastí komerce a smrtící ticho nudy. **Retroperspektiva**, která je druhou básnickou knížkou svérázného literáta a muzikanta **Josefa „Pepsona“ Snětivého** (vydalo nakladatelství Čas), ovšem tezi o tomto obvyklém autorském vývoji nepodporuje. Ukazuje spíš, že Snětivý patří k nemnohým poetům, pro něž byla první sbírka jen generálkou na knihu druhou, zásadnější. Jeho prvotina *Z deště pod opak* byla milým, ale vcelku ničím nevybočujícím příslibem, *Retroperspektiva* ale sděluje každému milovníkovi poezie docela pádně: ano, je zde nový básník žáčkovského typu i letory.

A je ho třeba brát vážně, byť právě toto slovo se k Pepsonovi moc nehodí. Proč? Přestože se sbírkou *Retroperspektiva* nese lehká bluesová melancholie z pomíjivosti času, i když častým tématem Snětivého jsou rozchody a jiná vztahová trápení, mezi verši čtyřicátníka Pepsona totiž skoro vždy probublávají dvě sestry – radost a hravost. Někdo by možná řekl, že je v ní toho zastydělého klukovství až příliš – to by však musela v knize chybět Pepsonova typická sebeironie, která jeho pozdnímu pubertáctví poskytuje spolehlivou záchrannou síť. Klukovská imidž je navíc vyvažována i Pepsonovou vzdělaností a až pedantským přístupem k češtině. Snětivý se také až trochu marnivě rád pochlubí cizím slovem, citátem či rafinovanou asociací. To by zas mohlo zavánět až jistým školometstvím, u Pepsona to však rozhodně nehrozí, protože tento básník je zároveň člověk, který ze své překladatelské a nakladatelské praxe až moc dobře ví, že někdy je méně více. A tak své básně dává dohromady s přesností architekta. Znalce jazyka potěší, že Snětivý dobře ovládá klasické poetické formáty – od sonetu, přes haiku až po limeriky – a že si vynalézavě hraje nejen s významy, ale i se slovy. V knize proto najdete třeba i zábavné (sex tet/sextet) či nezvyklé (o ničem /o Nietzsche) rýmy, občas Pepson pro potěchu čtenáře dokonce vytváří i svá vlastní slova (např. pelargonauti). Metaforické obrazy jsou také vesměs neotřelé, a když básník výjimečně sklouzne pod svůj standard (třeba v legrácké *Praktická nevěsta*), vše obvykle vynahradí chytrou sentencí hned v následující básni. *Retroperspektiva* je zkrátka sbírka, která se povedla – a ač název napovídá obrat do minulosti, ve skutečnosti je to svým způsobem příznačná knížka poezie doby „Belle epoque 21. století“. Nabitá současným jazykem, trefně odrážející pocitu člověka, který má inženýrské vzdělání, hraje v rockové kapele, má dvě děti z rozvedeného manželství a komunikuje na Facebooku – ale zároveň křehkého literáta a muzikanta, v němž cítíte i ohlas nostalgie po kráse a hloubce umění a života století minulých.

DUŠAN SPÁČIL

KNIŽNÍ NOVINKA

99

VÝZNAMNÝCH TVŮRCŮ ROZHLASOVÝCH DOKUMENTŮ

Český rozhlas | SDRUŽENÍ PRO ROZHLASOVOU TVORBU

K 90. výročí Českého rozhlasu připravilo Sdružení pro rozhlasovou tvorbu ve spolupráci s Radioservisem již třetí knihu z rozhlasové historie. Soustřeďuje portréty 99 významných tvůrců rozhlasových dokumentů (Adam Drda, Ota Bednářová, Miloň Čepelka, Tomáš Černý, Bronislava Janečková, Mikuláš Kroupa, Karel Kyncl ad.).

Cena 199 Kč
www.radioservis-as.cz